

Qorti tal-Maġistrati (Malta)

RIK NRU 101/2021 FL-ATTI TAL-ITTRA ĠUDIZZJARJA BIN-NUMRU 608/2021 IPPREŻENTATA AI TERMINI TAL-ART. 253(E) TAL-KAP. 12 TAL-LIĠIJET TA' MALTA: **PRINCESS HOLDINGS LIMITED (C72528) V. VINCENZO GUASTO (KI. 0218315A)**

(OPPOSIZZJONI GHALL-EŻEKUZZJONI TA' KAMBJALA TAHT L-ART. 253(E) TAL-KAP. 12 – RAĠUNIJET GRAVI U VALIDI GHAL TALI OPPOSIZZJONI – L-ISFOND STORIKU TAL-KAMBJALI U L-ACTIO CAMBIARIA TAHT IL-KODIĊI KUMMERĊJALI – IL-HRUĠ TA' KAMBJALA MINNHA NNIFSHA MA' TIKKONSISTIX F'NOVAZZJONI TAL-OBBLIGAZZJONI SOTTOSTANTI – IL-KAMBJALA BHALA TITOLU EŻEKUTTIV WARA L-INTRODUZZJONI TAL-ATT IX TAL-2004 – IL-ĠIRATA TA' KAMBJALA U L-EFFETT FUQ IN-NATURA TAL-OBBLIGAZZJONI - M'HIJEX IL-ĠIRATA LI TAGHTI LILL-KAMBJALA N-NATURA INDEPENDENTI TAGHHA – F'KAŻIJET SERJI U GRAVI (BHAL FIL-KAŻ TA' FRODI JEW UŻURA) IL-QORTI LI TKUN ADITA BIL-PROCEDURA TAHT IL-PROVISO TAL-ART. 253(E) TAL-KAP. 12, TISTA' TIKKUNSIDRA EĊĊEZZJONIJET EX-CAUSA DWAR IL-CAUSA OBLIGATIONIS U DAN TISTA' TAGHMLU KEMM META KAMBJALA TIĠI ĠIRATA U KEMM META TIBQA' FIL-PUSSESS TAL-KREDITUR ORIĠINALI)

MAĠISTRAT: DR. VICTOR G. AXIAK

17 ta' Ottubru 2022

IL-QORTI,

wara li rat ir-rikors ta' Vincenzo Guasto ("ir-rikorrent") ipprezentat fl-20 ta' April 2021¹ li permezz tiegħu għar-raġunijiet imsemmija fl-istess rikors talab:

« ... lil din l-Onorabbli Qorti sabiex jogħgobha tissospendi l-eżekuzzjoni tas-seba' (7) kambjali, ammontanti kumplessivament għas-somma ta' disa' mija u tmenin ewro (€ 980.00), li nħargu fit-30 ta' Jannar 2020, mertu tal-litra Ufficjali promotorja odjerna bin-numru 608/21 ipprezentata fit-23 ta' Marzu 2021, u dan bl-ispejjeż kontra s-soċjeta' kummerċjali mittenti u salv għal kull provvediment iehor li dina l-Onorabbli Qorti jogħgobha timponi. »

¹ Fol 1-10

wara li rat ir-risposta ta' Princess Holdings Limited (“l-intimata” jew “il-kumpanija intimata”) ipprezentata fl-24 ta' Mejju 2021² li permezz tagħha *inter alia* rrispondiet illi l-Qorti għandha tiċhad it-talba tar-rikorrent bħala nfondata fil-fatt u fid-dritt, bl-ispejjeż kontrih,

wara li semgħet ix-xhieda u qrat it-traskrizzjoni tat-testimonjanzi tagħhom,

wara li rat l-atti proċesswali,

wara li semgħet it-trattazzjoni finali magħmulha:

- għan-nom tar-rikorrent, mill-Avukat Dr. Stanley Joe Portelli, u
- għan-nom tal-kumpanija intimata, mill-Avukat Dr. Joe Reno Vella

qed tagħti dan id-

Digriet

1. Mid-dokumenti esebiti jirrizulta illi fit-30 ta' April 2020 il-partijiet kienu ffirmaw ftehim³ li permezz tiegħu r-rikorrent akkwista mingħand il-kumpanija No Deposit Cars Malta Limited taht titolu ta' *hire-purchase* l-vettura Alfa Mito bin-numru ta' registrazzjoni OLG511 versu l-prezz ta' €8,400 liema prezz flimkien kellu jitħallas f'sittin (60) pagamenti ugwali mensili ta' €140 il-wieħed. Fuq il-ftehim ir-rikorrent iffirma u kkonsenja sittin kambjala lill-istess kumpanija venditriċi li jkopru l-pagamenti mensili msemmija. F'xi żmien, il-kambjali ġew ġirati minn din il-kumpanija lill-kumpanija intimata li sussegwentement fit-23 ta' Marzu 2021 intavolat ittra ufficjali⁴sabiex trendi eżekuttivi sitt kambjali minnhom u cioè dawk li skadew fit-30 ta' Ottubru 2020, 30 ta' Novembru 2020, 30 ta' Diċembru 2020, 30 ta' Jannar 2021, 28 ta' Frar 2021 u 30 ta' Marzu 2021.
2. Fix-xhieda tiegħu mogħtija permezz ta' affidavit⁵ ir-rikorrent xehed illi l-vettura li kien xehet għajnejh fuqha qabel ma' ġie ffirmat il-kuntratt kienet Alfa Mito bin-numru ta' registrazzjoni CEA 428 (ritratt esebit in atti a fol 22). Ikkonferma illi ffirmat l-ftehim in kwistjoni esebit in atti a fol 5-10 iżda qal illi hadd ma' spjegalu x'kienu t-termini u l-kundizzjonijiet u anqas biss tawh ċans jaqrahom bil-kwiet. Huwa hallas l-ammont ta' sitt mija u għoxrin euro (€620) dakinhar li ffirmat l-kuntratt⁶ li lanqas biss ingħata kopja tiegħu. Jumejn wara huwa ntabbil imur lura s-*showroom* ta' No Deposit sabiex iħallasha s-somma ta' €160 bħala *administration*

² Fol 14-15

³ Fol 5-10

⁴ Fol 45

⁵ Fol 22-35

⁶ Fol 27

fees in konnessjoni ma' Transport Malta⁷. Huwa ġabar il-vettura fis-6 ta' Mejju 2020 iżda bdiet ittih problemi mill-ewwel. Qal illi fit-8 ta' Lulju 2020 kien ċempel lil No Deposit biex jinfurmahom illi waħda mill-mirja tal-ġenb kienet inqalġhet u minkejja li qalulu biex jeħodilhom l-ġhada stess għat-tiswija, meta l-ġhada mar bil-karozza huma qalulu illi din kienet problema li kellu jsolviha hu.

3. Skond ir-rikorrent, fil-ġimghat ta' wara inqalġhu problemi oħra fil-*gearbox*, mera, fis-sistema tal-arja kundizzjonata u ż-żejt beda jimmarka li kien baxx. Dawn baqgħu ma' tranġawx minħabba raġuni jew oħra. F'Settembru 2020 it-tieqa ta' naħa tal-passiġġier ta' quddiem bdiet tehel. Fil-bidu ta' Ottubru mar lura fl-uffiċju ta' No Deposit u sab lil impjegat li kien prezenti ukoll meta xtara l-vettura. Huwa halla l-vettura għand in-No Deposit u minkejja li talab karozza oħra temporanja dawn qalulu li din ma' kienetx possibbli. Qalulu ukoll li lanqas ma' kien possibbli li jbidlulu l-vettura u dan minkejja li meta xtraha kienu qalulu li matul il-perjodu tal-kuntratt huwa seta' jagħmel *upgrade* għal vettura differenti b'kuntratt ġdid. Fl-14 ta' Ottubru 2016 kellem lill-*Manager*, ċertu Luke, li kien aggressiv u miegħu u qallu illi l-kumpanija ma' kienetx responsabbli. Meta fis-16 ta' Ottubru 2020 reġa mar bil-vettura biex ikellem lil Luke huwa reġa kien aggressiv u qallu biex jiffirma kuntratt ġdid jekk irid. Qallu ukoll illi l-kumpanija biddlet il-pjanċi tal-vettura peress illi sidha riedhom lura.
4. Ir-rikorrent jagħlaq l-affidavit tiegħu billi jgħid illi kien wara li rċieva ittra uffiċjali għall-ħlas u mar għand avukat illi nduna li kien ġie ingannat mill-kumpanija No Deposit Cars Malta Limited. Spjega illi huwa ma' kienx jaf bin-natura tal-kambjali u li meta ffirmahom ma' kellew ideja li l-kumpanija intimata Princess Holdings Limited iffirmatahom ukoll sabiex tagħmilha impossibbli għalih li jikkuntestahom.
5. Il-Qorti minkejja li tat diversi opportunitajiet lill-kumpanija intimata sabiex tressaq ix-xhieda tagħha naqset li tagħmel dan fiż-żmien allokat lilha.

Kunsiderazzjonijiet

6. Fir-rikors tiegħu r-rikorrent *inter alia* jishaq illi:
 1. Preliminarjament huwa żball illi l-kumpanija intimata qed titlob l-ammont ta' €980 mingħandu għaliex il-*"kambjali ġew iffirmati minn No Deposit Cars"*
 2. M'hemm l-ebda rabta kuntrattwali bejnu l-kumpanija intimata u din m'għandha l-ebda dritt teżegwixxi xi titolu kontra r-rikorrent

⁷ Fol 28

3. Il-kambjali ġew iffirmati ma' kuntratt li l-oġġett tiegħu kien vettura li llum il-ġurnata ġiet irritornata lura lill-kumpanija venditriċi minħabba difetti moħbija
 4. Il-kambjali huma konnessi ma' kuntratt ta' bejgħ bi klawżoli mhux ġusti u li jikkostitwixxu skema illeċita fl-ambitu tal-kummerċ b'detriment serju għad-drittijiet tal-konsumatur
 5. Jeżistu raġunijiet gravi u validi sabiex tiġi opposta l-eżekuzzjoni tal-kambjali u dan kif ser jirriżulta waqt it-trattazzjoni.
7. Fir-risposta tagħha l-kumpanija intimata *inter alia* tgħid illi:
1. *Prima facie* ma' tressqet l-ebda raġuni waħda grava u valida għas-suspensjoni tal-eżekuzzjoni tal-kambjali;
 2. M'huwiex il-każ li m'hemmx debitu a favur l-intimata mir-rikorrent għalkemm huwa minnu li ma' teżisti l-ebda rabta kuntrattwali bejniethom;
 3. Il-kambjala, darba ġirata, tassumi karattru independenti mill-obbligazzjoni li setgħet waslet għall-ħruġ tagħha u t-terz possessur għandu d-dritt jaġixxi fuq dak li jidher "on the face" tal-kambjala;
 4. Ir-rikorrent ma' jistax jostakola l-eżekuzzjoni minħabba l-allegazzjonijiet fil-konfront tal-kumpanija No Deposit Cars Malta Limited għaliex din m'hijiex il-possessur tal-kambjali *de quo*;

L-isfond storiku tal-kambjali u l-actio cambiaria taħt il-Kodiċi Kummerċjali

8. Kif jingħad mill-Prof V. Caruana Galizia fin-*Notes on Bills of Exchange*:

«The economic utility of bills of exchange differed considerably from one phase to another of their gradual development. At first, their use served the purpose of avoiding the costly and risky transport of money. This advantage is self-explanatory. When the relations between traders of different countries became more and more intense, the said advantage assured greater importance, because by the use of bills of exchange thousands and thousands of payments were made by the mere transfer of a document, without the necessity of actual money ... Bills of exchange, further, are instruments of credit, whereby traders are allowed to exploit in the best possible way the trust or credit they enjoy. Moreover, they facilitate and promote the set off of debts and credits in national and international exchanges: a process which the institution of clearing-houses has rendered more

easy and more thorough. Finally, bills of exchange form the subject of one of the most frequent banking transactions, namely, discounting. »

9. L-istess awtur jgħid ukoll is-segwenti fuq in-natura astratta tal-obligazzjoni kambjarja:

«The obligation arising from a bill of exchange is of its nature an abstract obligation, i.e. it is considered by itself independently of the particular "causa obligationis" which, had given occasion to the issue or endorsement of a bill of exchange. It is logical to presume that the person, who issues or endorses a bill, or, who becomes a guarantor of one of the parties thereof, does so because he happens to be the debtor of the person in favor of whom the bill is drawn or endorsed or for whom he has become the guarantor as a consequence of a legal relationship, of some kind or other, which may have intervened between them. There may be exceptional cases where a bill is drawn or endorsed or a guarantee thereon is given in favour of a person without any consideration. However this may be and whatever the causa obligationis, the moment a person, signs the bill of exchange whether as drawer; endorser, or as giver of an aval or otherwise the obligation arising from that signature is considered to be complete in itself; it acquires a juridical existence, which is considered separate, distinct and independent from the original and fundamental contract entered into between the parties concerned. The law identifies the obligation created or evidenced by the bill with the signature placed thereon. Accordingly a party to a bill would be liable hereon, not because of any pre-existing obligation, but merely because he does actually sign the bill. However, though the obligation arising from a bill is an abstract obligation, in the sense abovementioned, it does not follow that the original causa obligationis, if existent, is substituted by the new obligation deriving from the bill itself when this is issued. On the contrary the causa obligationis will have a juridical existence, in that the issue of a bill of exchange with the consequent obligation deriving therefrom doesn't effect a novation of the obligation deriving from the fundamental causa obligationis, unless the intention to effect it clearly appears⁸. »

10. Caruana Galizia jagħti eżempju ta' kif il-*causa obligationis* oriġinali u dik li temanixxi mill-kambjala, jibqgħu jeżistu kontestwalment:

⁸ Civil Code Art. 1182(1): *The acceptance of notes or other negotiable securities in consideration of a former debt shall not operate as novation unless it appears clearly from other circumstances that it was intended to extinguish such former debt.*

« An example will render the position clear. If A buys goods from B for £100 and, being the creditor of C, draws a bill on C in favor of B for the said amount, in such a case, A's obligations towards B would be two in number, that arising from the contract of sale and that arising from the bill, for the latter does not substitute the former. Thus, supposing the bill drawn by A is null for any reason whatsoever A will not have discharged himself from the obligation of paying the purchase-price to B, who will still be in the position to exercise the ordinary action pertaining to the seller against the buyer for the recovery of the price in accordance with the rules governing the contract of sale. In other words, the obligation arising from the bill is an addition, and not a substitution to, that deriving from the contract of sale, and, because of its nature, offers a more effectual security for the performance of the obligation undertaken by A. »

11. Imbagħad dwar l-effetti ġuridiċi tal-obbligazzjoni astratta li toħroġ mill-kambjala l-istess awtur eminenti jkompli jispjega li:

« Undoubtedly all the juridical effects of this abstract obligation prove true as between the drawer and the holders thereof in good faith; on the other hand, the said effects may be impaired as between the drawer and the payee, or the endorser and his endorsee, in as much as pleas "ex causa" are admissible as shall be seen later. Such pleas are in such cases admissible not because the obligation ceases to be an abstract one between the parties to a bill, who are in immediate and direct relationship with one another, but in the general interests of trade and, what is more important, as a protection of good faith. In fact, the general principle, which governs obligations in general, that "fraus omnia corrumpit", receives here full application, and because of it the said pleas "ex causa" are admissible not only between the parties to a bill, who have had immediate and direct relationship with one another, but also with regard to the person of any holder of the bill., who is in bad faith. Thus, a bill given for the price of poison to be used in a murder would not be enforceable between the immediate parties if they were aware of the ultimate illegal purpose, and this, not because the obligation deriving from the bill is not an abstract one, i.e. existent independently of the fundamental "causa obligationis" but because "fraus omnia corrumpit", whether the fraudulent act refers to the bill itself, or to the original contract as a consequence of which such instrument is drawn. »

12. X'jiġri f'każ li kambjala ma' titħallasx? Taħt il-Kodiċi Kummerċjali (Kap. 13 tal-Liġijiet ta' Malta), il-pussessur ikun intitolat għall-azzjoni kambjarja konsistenti (i) fl-**azzjoni diretta** kontra l-aċċettant li huwa d-debitur prinċipali JEW fl-**azzjoni ta' rigress** kontra l-persuni l-oħra kollha meqjusa responsabbli għall-ħlas bl-eċċezzjoni tal-aċċettant.

13. L-eċċezzjonijiet li jistgħu jingħataw kontra l-pussess tal-kambjala li jitlob l-ħlas tagħha fl-azzjoni kambjarja taħt il-Kodiċi tal-Kummerċ huma dawk **reali jew oġġettivi** (*exceptio in rem*) li jolqtu r-rekwiżiti formali u essenzjali tal-kambjala u li jistgħu jingiebu kontra kull min jitlob il-ħlas tagħha (bħal per eżempju n-nuqqas ta' xi rekwiżiti formali, in-nuqqas tal-protest, preskrizzjoni, etc), u dawk **personali jew soġġettivi** (*exceptio in personam*) li jistgħu jitressqu biss kontra persuna speċifika. Rigward l-eċċezzjonijiet personali, Caruana Galizia jgħid is-segwenti:

« It has been stated several times that pleas which are personal to the endorsers, may not be set up against the holder of a bill⁹, because, it is repeated; each and every obligation arising from a bill is independent the one from the other and the holder's title does not derive from the title of his endorser. Jurists, however, rank an exception to the said fundamental rule in the case where the holder, in acquiring the bill, has knowingly acted to the detriment of the debtor on the ground that "fraus omnia corrumpit". No law can ever protect fraud or bad faith, and, the endorsee, who, though fully aware of the well-founded plea, which the debtor of the bill could have raised against his endorser, wanted to receive the bill, is to blame himself for having done so. In practice, similar endorsements are often made for no other purpose, but to evade the possibility of the setting up of such pleas: by the said exception a remedy is provided against such an unlawful practice. It is to be understood that fraud is never presumed, but must be proved in accordance with the general principles of law ... Furthermore, the holder, against whom such a plea, which is in the nature of an "exceptio doli", may be set up, must have been in bad faith at the time he had acquired the bill, because "mala fide superveniens non nocet".

With regard to pleas which are personal to the holder of a bill, the rule to be applied is different from the one established with regard to pleas personal to the endorsers. In fact, pleas personal to the holder may be set up, provided their nature is such as not to delay the payment of a bill. In other words, they may be raised, provided they can be conveniently and speedily disposed of in the pending action¹⁰ ... The question therefore whether a plea of this nature can be conveniently and speedily disposed of in the pending action or not is one of fact, which the Court, in its discretion, is to decide due regard being had to all the circumstances of the case. Where, however, such pleas require a prolonged inquiry, the examination thereof shall be referred to an independent action and, meanwhile the judgement ordering

⁹ Kap 13, Art. 197 L-eċċezzjonijiet li huma personali għall-giranti ma jistgħux jingħataw kontra l-pussessur ta' kambjala.

¹⁰ Kap. 13, Art. 198(1)

the payment of the bill, with or without security, as the Court shall deem fit, shall not be delayed. »¹¹

14. Fuq daww l-eċċezzjonijiet personali li jistgħu jittressqu kontra l-pussessur tal-kambjala l-ligi ttiprovdi hekk fil-Kap. 13:

'198(1) L-eċċezzjonijiet li huma personali għall-pussessur tal-kambjala ma jistgħux idewmu l-ħlas tagħha, jekk ma jkunux likwidi u li jistgħu jinqatgħu malajr fil-kawża li tkun miexja.

(2) Jekk dawn l-eċċezzjonijiet ikunu jinħtieġu eżami fit-tul, is-smiġħ tagħhom isir f'kawża għaliha, u, sadanittant, il-kundanna għall-ħlas tal-kambjala, bil-garanzija jew mingħajrha, skont ma jidhrilha l-qorti, m'għandhiex tkun imdewma'

15. X'inhuma daww l-eċċezzjonijiet personali li jitqiesu bħala "*likwidi u li jistgħu jinqatgħu malajr*"? Il-ġurisprudenza tgħallem fuq dan il-punt illi din hija kwistjoni mħollija għad-diskrezzjoni tal-Qorti. Fis-sentenza fl-ismijiet **Jet-Tech Ltd v. Marcon Coppola** (App 13/03/2001, Ċit Nru. 1205/1999/1) il-Qorti tal-Appell Ċivili Superjuri qalet hekk:

« Filwaqt li huwa minnu li eċċezzjonijiet personali huma opponibbli għall-pussessur tal-kambjali li qed jittlob il-ħlas tagħha u jistgħu jirrigwardaw tant l-origini tal-obbligazzjoni kemm l-eżercizzju tagħha, u dan a vantagg tal-konvenut kjamat biex jonora l-kambjala, kellu jkun ovvju li l-oggett tal-azzjoni kambjarja ma setax u m'għandux ikun konfuz mal-oggett li kien jifforma l-obbligazzjoni naxxenti minn negozju u li ta lok għall-hrug tagħha. Il-ligi stess, proprju bl-insistenza fuq l-awtonomija tal-azzjoni kambjarja u bil-limitazzjoni tal-eċċezzjonijiet li setgħu jingħataw għaliha, kif ukoll bl-insistenza fuq l-ispeditizza fid-determinazzjoni tal-azzjoni, kienet tiddistingwi u ssalva n-negozju originali li jibqa' soġġett għall-verifika u kontestazzjoni, anki wara li tkun giet determinata l-azzjoni kambjarja u anki wara li tkun giet onorata l-kambjala b'konsegwenza tal-esekuzzjoni ta' sentenza fuqha motgħija.

L-Artikolu 198 tal-Kodici tal-Kummerċ infatti necessarjament jimplika illi eċċezzjonijiet li kienu ta' natura personali għall-pussessur u li allura setgħu joriginaw min-negozju li ta lok għall-hrug tal-kambjala imma li setgħu idewmu d-determinazzjoni tal-azzjoni kambjarja, kellhom bhala regola jigu skartati. Dan dejjem salv id-dritt li tali eċċezzjonijiet jistgħu jigu ventilati f'azzjoni li tikkontesta n-negozju originali.

¹¹ Kap. 13, Art. 198(2)

Minn nahha l-ohra l-Qrati taghna jammettu eccezzjoni wahda ghall-applikabilita' ta' l-imsemmi artikolu 198. Din hi meta l-eccezzjoni tkun tolqot l-ezistenza tal-kambjali stess bhal meta l-kunsensta' l-accettant tal-kambjala jkun vizzjat minhabba vjolenza jew dolo. F'kazijiet bhal dawn, il-providwar l-allegata nullita' tal-kambjali jistghu jinstemghu fl-istess gudizzju fejn jigi mitlub il-hlas tal-kambjali.

Meta l-eccezzjoni tolqot l-ezistenza nfisha tal-kambjala, bhal fil-kaz ta' vjolenza jew dolo, allura l-kunsens ta' l-accettant ikun vizzjat, u bhala konsegwenza, il-kambjala tkun nulla u l-principju kanonizzat bl-artikolu 198 ma jkunx applikabli.

Il-Qorti tal-Appell qieset li dawn iz-zewg linji ta' taghlim gurisprudenzjali ma kienux irrikonciljabbli sakemm fl-applikazzjoni ta' l-artikolu 198 il-Qorti zzomm dejjem quddiem ghajnejha r-ratio legis ta' l-azzjoni kambjarja, u ma tiskartax l-awtonomija innata taghha, u ttendi biex issalva l-element ta' speditezza ttemperat b'sens ta' gustizzja u ta' kawtela tad-drittijiet tal-partijiet.»¹²

Il-kambjala bhala titolu eżekuttiv wara l-introduzzjoni tal-Att IX tal-2004

16. Dak kollu li ngħad s'issa jirrigwarda l-istituzzjoni tal-kambjala kif regolat taht il-Kodiċi Kummerċjali (Kap. 13 tal-Liġijiet ta' Malta). Għal żmien twil il-possessur tal-kambjala kien jehtieglu jiftaħ azzjoni diretta gudizzjarja sabiex jesigi l-hlas taghha. Is-sitwazzjoni inbidlet però fl-2004 bl-introduzzjoni tal-Att IX tal-2004 li qarreb il-posizzjoni taht il-liġi Maltija għal dik prevalenti fil-liġi Taljana, cioè bl-elevazzjoni tal-kambjala għal titolu eżekuttiv enforzabbli skond id-disposizzjoni tal-Art. 253(e) tal-Kap. 12 tal-Liġijiet ta' Malta.
17. F'dan ir-rigward fid-dibattiti parlamentari (inkluż dawk fl-istadju ta' kumitat) dwar l-Att IX tal-2004 intqal is-segwent:

« Fit-tieni miżura li qed nagħmlu qed inħarsu lejn il-kambjala. Originarjament meta l-kambjala daħlet parti mill-kodiċi tal-kummerċ - wieħed irid jgħid li xi 80 sena ilu, meta sar l-ewwel kodiċi tal-kummerċ għal pajjiżna, kien wieħed minn fost l-ewwel kodiċijiet tal-kummerċ li saru fl-Ewropa - il-ħsieb kien li l-qorti tal-kummerċ tkun qorti li tħaffef il-proċeduri. U ladarba l-qorti tal-kummerċ tħaffef il-proċeduri l-kawżi li huma tal-kambjala jistgħu jinqatgħu malajr.

Fil-fatt f'dak il-kodiċi tal-kummerċ tant kellhom f'moħħhom li l-kawżi quddiem il-qorti tal-kummerċ jinqatgħu malajr li kienu daħħlu artiklu li jgħid li min irid

¹² ***Jet-Tech Ltd v. Marcon Coppola*** (Qorti tal-Appell Ċivili Superjuri, 13/03/2001, Ċit Nru. 1205/1999/1)

jikkontesta l-kambjala jista' jagħmilha billi jiddepożita l-flus il-qorti u mbagħad jipproċedi sabiex jikkontesta l-kambjala.

Illum is-sitwazzjoni hija li l-kambjala giet ma tfisser kważi xejn għax anke jekk għandek kambjala f'idejk trid tagħmel kawża u allura l-fattura tal-bejgħ u l-kambjala ġew qishom fuq l-istess livell. Allura hawnhekk qegħdin ngħidu li jekk xi ħadd iffirma kambjala, skond il-liġi kambjala hija strument finanzjarju effiċjenti, qisha valuta, u allura għandna nipprovaw nagħtuha speed. U allura xi speed qed nagħtuha? Qegħdin ngħidu li jekk tintbagħat ittra uffiċjali - din l-ittra uffiċjali tkun magħmula minn avukat u tiġi ppreżentata l-qorti, imbagħad tiġi esegwita mill-marixxall jew bil-proċedura solita tal-qorti - din tiġi ppreżentata u l-kambjala fi żmien jumejn issir titolu eżekuttiv.

Din m'hijiex xi haġa ġdida - ilha teżisti f'numru ta' kodiċijiet għal 20 sena, 25 sena u f'uħud minnhom anke 30 sena - u hija xi haġa li tagħmel il-ġid fil-kummerċ...

L-iskop tal-kambjala għe kważi redikolat ... Allura aħna qiegħdin ngħidu li huwa importanti li l-kambjala nerġgħu nagħtuha l-valur u s-sens kummerċjali tagħha u nerġgħu ngibuha fuq il-livell ta' titolu eżekuttiv, jiġifieri tiswa daqs sentenza wara li wieħed jibgħat ittra uffiċjali u dik l-ittra uffiċjali tiġi notifikata l-parti l-oħra... »¹³

18. L-iskop tal-leġislatur bl-emendi introdotti fl-2004 kien għalhekk b'mod ċar dak illi l-kambjala tiġi mogħtija lura l-ħeffa li tilfet matul is-snin naturalment dejjem bis-salvagwardji neċessarji.
19. L-Art. 253(e) introdott (u sussegwentement emendat b'izjed salvagwardji) bl-Att IX tal-2004 jipprovdi testwalment kif ġej:

'253. Huma titoli eżekuttivi:

(e) kambjali u promissory notes maħruġa skont il-Kodiċi tal-Kummerċ:

B'dan iżda illi l-qorti kompetenti skont il-valur tal-kambjala jew promissory note tista', b'digriet li ma jkunx appellabbli, tissospendi l-eżekuzzjoni ta' dik il-kambjala jew promissory note kollha jew f'parti minnha u sew suġġett għal garanzija kif ukoll mingħajrha, fuq rikors tal-persuna li tkun qed topponi l-eżekuzzjoni ta' dik il-kambjala jew promissory note kif fuq imsemmi, u li għandu jsir fi żmien għoxrin jum min-notifika tal-ittra uffiċjali li tintbagħat biex tirrendi l-istess kambjala jew promissory note esegwibbli, minħabba illi l-firma fuq dik il-kambjala jew promissory

¹³ Seduta Plenarja tal-Għaxar Parlament - 16 ta' Ġunju 2004, P. 859

note ma tkunx tagħha jew tal-mandatarju tagħha jew fejn dik il-persuna tressaq raġunijiet oħra gravi u validi biex topponi dik l-eżekuzzjoni u f'dak il-każ biex persuna tesigi l-ħlas ta' dik il-kambjala jew promissory note tkun trid tipproċedi b'kawża skont id-dispożizzjonijiet tal-Kodiċi tal-Kummerċ.

L-ittra ufficjali msemija aktar 'il fuq f'dan il-proviso għandha, taht piena ta' nullità, tavża lid-debitur bid-dritt mogħti lilu minn dan il-proviso;'

20. Mela huma tnejn l-eċċezzjonijiet li jista' jagħti persuna li trid topponi l-eżekuzzjoni ta' kambjala: (i) jew li l-firma fuq il-kambjala m'hijiex tiegħu (bħala t-traent ossia *drawer* aċċettanti) **JEW**, li (ii) hemm raġunijiet oħra **gravi u validi**.
21. Fil-kawża *de quo* r-rikorrent mhux qed jgħid li l-firma fuq il-kambjali m'hijiex tiegħu. Qed jgħid pero li hemm raġuni gravi u validi għas-sospensjoni tal-eżekuzzjoni tagħhom stante illi (i) m'hemm l-ebda rabta kuntrattwali bejnu u l-kumpanija intimata, li ma' kienetx hi li ffirmat il-kambjali (ii) l-vettura mertu tal-ftehim li abbaži tiegħu nħarġu l-kambjali kellha diversi difetti moħbija u giet irritornata lura lill-kumpanija venditriċi, u (iii) il-bejgħ fil-ftehim li abbaži tiegħu nħarġu l-kambjali għandu klawżoli mhux ġusti li jikkostitwixxu skema illecita b'detriment għad-drittijiet tal-konsumatur;
- Il-ġirata ta' kambjala*
22. Jirriżulta mill-atti u mill-provi illi l-kambjali ġew miġbuda mill-kumpanija No Deposit Cars Malta Ltd (it-traent ossia id-"*drawer*") fuq ir-rikorrent Vincenzo Guasto (it-trattarju ossia id-"*drawee*") li wera l-aċċettazzjoni tiegħu bil-firma tiegħu fuq kull kambjala. Il-kambjali nħarġu pagabbli lill-kumpanija No Deposit Cars Malta Ltd li għalhekk kienet kemm il-persuna li ġibdet il-kambjali (*drawer*) u anke l-persuna li għall-ordni tagħha kellhom jithallsu (il-prenditur ossia il-"*payee*").
23. Sussegwentement¹⁴ il-kambjali ġew imdawwra (i.e. girati ossia "*endorsed*") minn No Deposit Cars Malta Ltd lill-kumpanija intimata ossia' Princess Holdings Limited li għalhekk saret il-benefiċċjarju l-ġdid tagħhom. Il-ġirata ta' kambjala mhux biss hija permissibbli mill-liġi¹⁵ iżda fil-fatt hija l-karatteristika ewlenija u r-*raison d'être* ta' dan l-istrument ta' kreditu. Fil-każ *de quo* l-ġirata saret permezz tad-dikjarazzjoni segwenti magħmula fuq wara tal-kambjali (filfatt it-tifsira tal-kelma *endorsement* ġejja mill-kliem Latin "*in dorsum*" – *upon a back*) minn No Deposit Cars Malta Limited: « **Pay to the order of Princess Holdings Limited without protest** ».

¹⁴ Id-data hija nieqsa mill-ġirata. Dan pero ma' jgħibx b'daqshekk in-nullita' tal-istess ġirata.

¹⁵ Art. 136- Art. 147 tal-Kap. 13 tal-Liġijiet ta' Malta

24. Fir-risposta tagħha l-intimat tishaq *inter alia* illi hija totalment indipendenti u distinta mill-kumpanija venditriċi No Deposit Cars Malta Limited u li l-kambjala la darba giet ġirata tassumi karattru indipendenti mill-obbligazzjoni li wasslet għall-ħruġ tagħha. F'dan ir-rigward il-Qrati tagħna mhux dejjem kienu konsistenti fuq jekk kambjala tiksibx natura awtonoma indipendenti mill-*causa obligationis* li tkun tat lok għall-istess kambjala. Fil-kawża **Azzopardi v. Camilleri (02/08/94)** l-Onorabbli Qorti tal-Appell spjegat illi dawk il-Qrati li rritenew illi kambjala tikseb natura awtonoma kienu « *isegwu wahda lill-ohra u jirreferu għall-parti biss minn brann min-Noti tal-Professur Cremona; kwotazzjoni shiha min-Noti tal-Professur Cremona, min-naha l-ohra, turi bic-car li huwa biss f'kaz li l-kambjala tigi ġirata li din takkwista l-karattru awtonomu tagħha, mentri fil-konfront tal-accettant l-eccezzjonijiet li jolqtu l-mertitu tal-obbligazzjoni għandhom jigu investigati* ».
25. Is-sentenza mogħtija mill-Prim' Awla tal-Qorti Ċivili fit-18 ta' Frar 2004 fl-ismijiet **Bank of Valletta p.l.c. v. Carmel Ray Micallef** hija wahda minn numru konsiderevoli ta' sentenzi, inklużi dawk iżjed riċenti, illi jišqu fuq il-punt illi l-kambjala takkwista natura awtonoma biss meta tigi ġirata u mhux fl-istadju meta din tkun għada fil-patrimonju tal-kreditur oriġinali. Tal-istess fehma kienet l-istess Qorti f'sentenzi sussegwenti bħal **George Zammit vs Angelic Mifsud u martu Monica Mifsud** (Cit. Nru. 2476/2000/1 LSO deciza fis-27 ta' Marzu 2014) u **Dino Fino (223679M) vs Cassar & Schembri (Marketing) Limited (C33174)** (Rik. Nru. 1115/2014 LM deciza fit-23 ta' Frar 2015).
26. Min-naha l-ohra pero hemm numru imdaqqas ta' sentenzi illi rrikonoxxew u accettaw in-natura awtonoma ta' kambjala anke meta din ma' tkunx giet ġirata. Per eżempju fis-sentenza **Joseph Lia v. Alfred Dalli** (K. JDC 26 ta' Jannar 1989), il-Qorti sostniet li l-Artikolu 198 « *japplika kemm meta tali kambjali jkunu ġirati w anke meta le* », u irrilevat ukoll li hemm eccezzjonijiet permessibbli biss meta din tolgot l-eżistenza tal-kambjala stess bħal meta l-kunsens tal-accettant tal-kambjala jkun vizzjat minhabba vjolenza jew dolo (Vol XXXIX. III,845) u għalhekk irriteniet li tali eccezzjoni għandha tingieb permezz ta' azzjoni ohra u permezz ta' azzjoni ad hoc. Fis-sentenza tal-Prim' Awla tal-Qorti Ċivili fl-ismijiet **Tal-Herba Construction Limited v. SMW Cortis Limited et** (Rikors Numru. 772/2013AF), il-Qorti caħdet it-talba għas-sospensjoni tal-esekuzzjoni tal-kambjali in kwistjoni minkejja li dawn ma' kienux gew ġirati favur terzi. Hekk ukoll kien il-kaz fis-sentenza tal-istess Qorti tal-24 t'April 2001 fl-ismijiet: **Mario Agius u martu Maria Agius għal kull interess li jista' jkollha v. Doris Pulo** (Cit. Nru. 2846/97/RCP), fis-sentenza tas-16 ta' Jannar 2013 fl-ismijiet: **Highway Auto Co. Ltd C 3252 v. Louis Pace ID 871952M u Mexico Garage Rent A Car Co. Ltd C 5002** (Rikors Numru. 799/2012 JPG), fis-sentenza tat-30 ta' April 2012 fl-ismijiet: **Adrian Warrington v. Josef Galdes** (Rikors Numru. 135/2012 JA) tal-15 ta' Lulju 2014 u fis-sentenza tal-15 ta' Lulju

2014 fl-ismijiet: **Joseph Mamo (ID 772455M) v. Joseph Zammit (ID 0078967M)** (Rik. Nru. 981/2013 JZM) fejn il-Qorti hasset il-htiega ukoll illi tirrimarka illi: «*Jibqa` mprejudikat id-dritt tar-rikorrent li permezz ta` azzjoni "ad hoc" jitlob rimedju ghal dak li qiegħed jallega fil-paragrafi 2 sa 4 tar-rikors.* » L-istess fehma kellha l-Qorti tal-Magistrati (Civili) f'diversi sentenzi fosthom dik mogħtija fil-15 ta' Jannar 2015 fl-ismijiet: **Johann Gaffarena v. Patrick Camilleri** (Avviz Numru. 244/2014 CSH) u dik mogħtija fis-26 ta' Frar 2014 fl-ismijiet: **Michael Darmanin nomine vs Dino Schembri** (Avviz Numru. 1/2014 CSH), u kif ukoll l-Qorti tal-Appell (Inferjuri) fis-sentenza tagħha tat-28 ta' Marzu 2008 fl-ismijiet: **Carmelo sive Charles u Dorianne konjugi Sammut li qed jidhru f' isemhom proprio u għan-nom tad-ditta Charlie Auto Dealer vs Armando u Concetta konjugi Bugeja** (Appell Civili Numru. 507/2005/1 PS).

27. Is-suespost qed ingħad proprju biex il-Qorti tesprimi l-fehma tagħha illi kuntrarjament għal dak li saħqet l-intimata fir-risposta tagħha, anke fil-każ ta' kambjala li ma' tkunx giet ġirata l-*obligazione cambiaria* xorta waħda tibqa' awtonoma u distinta mill-obbligazzjoni sottostanti. Fi kliem ieħor m'hijiex il-ġirata li tagħti lill-kambjala n-natura independenti tagħha. Dan però ma' jfissirx illi f'każijiet serji u gravi (bħal fil-każ ta' frodi jew użura) l-Qorti ma' tistax tikkunsidra eċċezzjonijiet *ex-cause* dwar tali *causa obligationis*, xi ħaġa li tapplika kemm meta kambjala tiġi ġirata u kemm meta tibqa' fil-pussess tal-kreditur originali. Fi kliem Caruana Galizia: « ***Such pleas are in such cases admissible not because the obligation ceases to be an abstract one between the parties to a bill, who are in immediate and direct relationship with one another, but in the general interests of trade and, what is more important, as a protection of good faith . In fact, the general principle, which governs obligations in general, that "fraus omnia corrumpit", receives here full application, and because of it the said pleas "ex causa" are admissible not only between the parties to a bill, who have had immediate and direct relationship with one another , but also with regard to the person of any holder of the bill., who is in bad faith*** ».
28. Ir-raġuni prinċipali li ngħatat f'dawk l-okkażjonijiet li l-Qrati tagħna ddeċidew li hija l-ġirata li tagħti n-natura awtonoma lill-kambjala, jidher illi hija marbuta mal-prinċipju illi l-ħruġ ta' kambjala minnha nnifsha ma' tikkonsistix f'novazzjoni tal-obbligazzjoni sottostanti. Dan il-prinċipju ma' jfissirx b'daqshekk li ma' hemmx indipendenza bejn l-obbligazzjoni sottostanti u l-obbligazzjoni ta' min jaċċetta kambjala. L-obbligazzjoni sottostanti tibqa' teżisti minkejja l-ħruġ ta' kambjala. Anzi, l-ħruġ tal-kambjala m'huwa xejn ħlief sigurtà addizzjonali lill-kreditur li b'hekk ikun jista' jenforza d-dritt patrimonjali tiegħu b'żewġ modi: jiġifieri jew billi jeżerċita d-drittijiet tiegħu li jemanixxu mill-kambjala (bl-applikazzjoni tal-Artikolu 253(e) tal-Kap. 12 tal-Liġijiet ta' Malta jew tad-disposizzjonijiet rilevanti taħt il-Kap. 13) jew inkella billi jeżerċita d-drittijiet tiegħu naxxenti mill-ftehim sottostanti (i.e. billi

jiftaħ kawża ad-hoc sabiex jitlob dak li għandu d-dritt għalih). Il-Qorti tara illi partikolarment f'dawn l-aħħar ħmistax-il sena, l-utilità' tal-kambjala żdiedet ħafna f'dan il-qasam u llum il-ġurnata l-maġġoranza tal-kambjali maħruġa lokalment jinħarġu proprju bħala sigurtà addizzjonali in kawtela ta' obbligazzjonijiet kuntrattwali bħal ma hu l-kaz f'din il-kawża stess.

29. Għaldaqstant u għal kull bwon fini, fid-dawl tas-suespost, il-Qorti tikkunsidra li l-punt preliminari mressaq fir-rikors promotur, cioè dak li m'hemm l-ebda rabta kuntrattwali bejnu u l-kumpanija intimata u li ma' kienetx hi li ffirmat il-kambjali bħala wieħed li huwa infondat fil-fatt u fid-dritt. Il-fatt illi ma' kienetx il-kumpanija intimata illi ġibdet il-kambjali (ossia' ma' kienetx hi t-traent jew id-*drawer*) jew li ma' kienetx hi ffirmat il-ftehim li abbazi tiegħu ġew iffirmati l-kambjali huwa wieħed irrilevanti fil-kuntest tad-drittijiet li jemanixxu mill-kambjali. Wara li saret il-ġirata, il-kumpanija intimata Princess Holdings Limited saret il-benefiċċjarju l-ġdid tagħhom bid-drittijiet pertinenti kollha li kellha l-pussessur originali tal-kambjali, li għalhekk għandha kull dritt li tipproċedi b'din il-proċedura għall-eżekuzzjoni tagħhom fin-nuqqas ta' hlas.

Raġunijiet gravi u validi għat-twaqqif tal-eżekuzzjoni ta' kambjala

30. Kif sew qalet din il-Qorti fil-kawża fl-ismijiet: **Mario Muscat v. Lindsay Portelli** (Rik. Nru. 241/2018 RM, deċiża 8.10.2020):

« Illi l-Qorti hija tal-fehma li l-iskop tar-raġunijiet gravi u validi prospettati mis-subinciz (e) tal-Artikolu 253, ma jistax ikun iktar estensiv mill-iskop tar-raġunijiet elenkati mill-Kodici tal-Kummerc li minhabba fihom kambjala tista' tinzamm milli tithallas. Kull ma trid il-ligi f'din il-proċedura hu li l-qorti tara jekk, prima facie, hemmx raġunijiet serji bizzejjed biex tissospendi l-eżekuzzjoni tal-kambjala, u dan sabiex f'kaz affermattiv, ir-rikorrent ikollu l-opportunita' jikkontesta l-kawza eventwali li, f'kaz li tintlaqa' t-talba tiegħu ghas-sospensjoni, tkun trid issir mill-kreditur. Billi f'kawza bhal dik, l-eccezzjonijiet li jistgħu jiġu sollevati mill-konvenut huma tassew limitati, hija wkoll il-mansjoni tal-qorti f'proceduri bhal dawn, taht l-Artikolu 253(e) tal-Kap. 12, illi tiddetermina jekk il-konvenut ikunx jista' jressaq b'success dawn l-eccezzjonijiet f'kawza eventwali »

31. Rigward ir-raġunijiet elenkati fil-Kap. 13 tal-Liġijiet ta' Malta, fis-sentenza fl-ismijiet: **Guillaumier Industries Ltd. v. Victor Vella et'** deċiża fl-4 ta' Dicembru 1998 intqal:

« Illi a bazi ta' dan l-Artikolu gie deciz li "l-iskop tal-ligi huwa carissimu. Il-kawza proposta a bazi ta' kambjala ghandha tigi mill-Qorti trattata bl-akbar

ċelerita'possibbliIl-kambjala hija proprju l-istrument kummerċjali nventat biex appuntu jassigura din il-heffa u l-ghagglja fic-cirkontrazzjoni tal-kreditu u d-dejn u sabiex tirrispetta u kemm jista' jkun tiggarrantixxi li l-processi kummerċjali jkunu animati mill-istess esigenzi. Biex tassigura din ic-ċelerita', l-ligi tiffrena l-eccezzjonijiet li jistghu jinghataw kontra l-possessur tal-kambjala biex dawn ma jittardjawx il-kanonizzazzjoni ta'mport ta' kambjala. Tammetti eccezzjonijiet biss meta dawn ikun ta' faċli soluzzjoni »

32. Dan isir peress li skond kif gie affermat fis-sentenza '**Charles Gatt noe v. Joseph Vassallo Gatt noe**' (K. (J.D.C) 15 ta' Novembru 1993):

« appena kambjala tiġi ammessa, tiġi krejata obligazzjoni 'ad hoc', ghalkollox indipendenti u separata minn kwalunkwe obligazzjoni li setghet ipprecedietha. Ghalhekk f'kawza bhal din, l-eccezzjonijiet ammissibbli huma generalment limitati ghall-kambjala nnifisha u bhala regola m'ghandhomx jiġu permessi eccezzjonijiet li jikkoncernaw obligazzjonijiet precedenti. »

33. Dan l-istess insenjament gie segwit f'diversi sentenzi oħra fosthom **John Mary Sammut v. Michael Cassar**(App K. 14 ta' Ottubru 1991) u **George Zahra v. Alfred Borg**(K. (JSP) 28 ta' April 1995) fejn il-Qrati rriferew għall-ġurisprudenza konstanti li fl-azzjoni kambjarja huma permessi biss eccezzjonijiet li jikkontestaw il-validita' formali tal-kambjala in kwantu jallegaw li din tkun fuq il-wiċċ tagħha inoltre f'xi waħda mill-elementi kostitwiti essenzjali tagħha kif trid il-ligi (Vide Vol XXIX P 1528 – Vol XXIX. 1. 1136) u l-istess **John Portelli v. Charles Vella** (K.C.D. 30 ta' Awissu 1989); dawn il-principji gew ilkoll elenkati fis-sentenza tal-Qorti Ċivili Prim'Awla tal-5 ta' Ottubru 2000 fl-ismijiet **Ronald Micallef et v. Subway (Malta) Limited** (Cit. Nru. 273/2000/RCP).

34. Fil-kawza fl-ismijiet '**Salamone vs Rao**' tad-9 ta' Frar 1906, mogħtija mill- Onorabbli Qorti tal-Kummerc intqal illi:-

« Attesocche' le eccezioni date dal convenuto, quantunque personali all'attore, sono di lunga indagine e quindi, secondo il disposto nell'articolo 181 dell'Ordinanza XIII del 1857, la loro cognizione dev'essere rimandata a separato giudizio; »

35. Fl-4 ta' Frar 1907, l-istess Qorti tal-Kummerc, fil-kawza fl-ismijiet **Zammit vs Scicluna** qalet illi:-

« Attesocche' secondo la pratica costante di questo tribunale il pagamento di una cambiale accettata e scaduta viene sempre ordinato quando le eccezioni sono tali da richiedere lunga indagine, sotto quelle cautele che il prudente arbitrio della Corte credesse opportuno; »

36. Fl-10 ta' Mejju 1913, fil-kawza fl-ismijiet '**Sultana vs Pecorella**' gie riaffermat li:-

« Atteso che per legge espressa, eccezioni di lunga indagine, come quelle apposte dal convenuto non possono ritardare il pagamento di cambiali scadute. La Corte deve ordinare il pagamento con o senza cauzione e rimettere la cognizione delle eccezioni a separato giudizio »

37. Hekk ukoll fil-kawża fl-ismijiet "**Aldo Vella v Vincent Lofaro et noe**" - deċiża mill-Qorti tal-Kummerċ fit-8 ta' Marzu 1977, ġie ritenut li

« L-azzjoni kambjarja hi azzjoni awtonoma u dak li ghandu jigi rigwardat f'azzjoni simili – salv naturalment il-kazi kongruwi fejn xi eccezzjoni ta' indoli reali tkun tirrikjedi li jsir mod iehor...huwa bhala regola r-relazzjoni bejn it-traent u trattarju kif emergenti minn wicc il-kambjali stess. »

38. Issa fil-każ in eżami r-rikorrent fost affarijiet oħra qed jgħid illi huwa safa ingannat għaliex il-vettura li akkwista mill-kumpanija venditriċi kienet afflitta minn difetti moħbija u giet irritorna lura lilha. Dwar dan intqal hekk fis-sentenza fl-ismijiet **Joseph Mamo (ID 772455M) v. Joseph Zammit (ID 0078967M)** (Rik. Nru. 981/2013 JZM):

« Kif ifisser ir-rikorrent fin-nota ta` sottomissjonijiet tieghu, dawn il-lanjanzi partikolari jirrigwardaw allegata inadempjenza kontrattwali da parti tal-intimat; apparti li fil-kaz ta` kambjala minnhom isostni li hlas diga` sar (ara l-paragrafu market 4). Kuntrarjament ghal dak li jsostni r-rikorrent, il-Qorti f`dan l-istadju m`ghandhiex tinvestiga dawn it-tip ta` lanjanzi. Taghmel riferenza ghas-sentenza li tat il-Qorti tal-Appell (Sede Inferjuri) fil-25 ta` Frar 2004 fil-kawza "Integrated Electronics Limited vs Goldkraft Limited". Hemm inghad hekk :- Issa skond il-prattika kostanti ta` dawn il-Qrati l-hlas tal- kambjali li tkun accettata u skaduta tigi dejjem ordnata meta l-eccezzjonijiet ikunu tali li jehtiegu indagini twila, salvi l-kawteli li l-Qorti jidhrilha opportuni, kompriz li turrizerva l eccezzjonijiet ghal kawza separata. Jibqa` pero` vitali l-Art 198 (2) tal-Kodici tal-Kummerc illi l-kundanna ghall-hlas tal-kambjala, bil-garanzija jew minghajrha, m`ghandhiex tkun imdewma. Hekk allura l-Qorti ma tistax, ad exemplum, tinkariga periti bl-inkariku li jezaminaw eccezzjoni tax-xorta bhal dik sollevata f`din l- istanza. Ara "Professur Carlo Mallia noe –vs- Mariano Accarino noe", Appell Kumm, 22 ta` Novembru 1937. Kif inghad fil-kawza "Francesco Zammit nomine –vs- Paolo Scicluna noe", Qorti tal-Kummerc, 4 ta` Frar 1907 (Vol XX plll p15) - u dan kien kaz fejn kien qed jigi allegat li l-merce mixtrija kienet iddeterjorat – "secondo la pratica di questi tribunali il pagamento di una cambiale accettata e scaduta viene sempre ordinato quando le eccezioni siano tali da richiedere lunga idagine sotto quella cautela che il prudente arbitrio della Corte credesse opportuno".

Dan it-tagħlim sekolari baqa` jigi sostenut anke fiz-zmenijiet recentissimi, kif manifest fis-sentenzi fl-ismijiet “United Acceptances Finance Limited –vs- Mario Grech pro et noe”, Appell, 6 ta` Ottubru 2000 u “Jet-Tech Limited –vs- Marcon Coppola”, Appell, 13 ta` Marzu 2001, fost bosta oħrajn. Dan huwa anke evidenti minn din is-silta mehuda mid-decizjoni fl-ismijiet “Adrian Busietta noe –vs- Marco Attard noe”, Appell, 9 ta` Frar 2001 :- “Issa filwaqt li hu minnu illi ‘l-ecezzjonijiet personali huma opponibbli għall-possessur tal-kambjali li qed jitlob il-hlas tagħha u jistgħu jirrigwardaw tant l-origini tal-obbligazzjoni kemm l-ezercizzju tagħha’ (Vol XXX pIII p499), u dan a vantagg tal-konvenut kjamat biex jonora l-kambjala, kellu jkun ovvju li l-oggett tal-azzjoni kambjarja ma setax u ma għandux ikun konfuz mal-oggett li kien jifforma l-obbligazzjoni naxxenti minn negozju u li ta lok għal hrug tagħha. Il-ligi stess proprju bl-insistenza fuq l-awtonomija ta` l-azzjoni kambjarja u bil-limitazzjoni tal-ecezzjonijiet li setgħu jingħataw għaliha, kif ukoll bl-insistenza fuq l-ispeditezza fid-determinazzjoni tal-azzjoni, kienet tiddistingwi u ssalva n-negozju originali li jibqa` soggett għal verifika u kontestazzjoni, anke wara li tkun giet onorata l-kambjala b`konsegwenza tal-ezekuzzjoni tas-sentenza fuqha mogħtija.

»

39. Din il-Qorti tagħmel tagħha l-insenjament għaqli tal-Prim' Awla tal-Qorti Ċivili fil-kawża appena citata u tqis illi r-raġunijiet mogħtija mir-rikorrenti għat-twaqqif tal-ezekuzzjoni tal-kambjali *de quo* ma' jistgħu qatt ikunu dawk ir-raġunijiet “gravi u validi” li kellu f'moħħu l-legislatur meta daħħal fil-ligi l-Art. 253(e) u dan għaliex dawn jirrikjedu indaġini fid-dettal li tiżboq analiżi fuq livell ta' *prima facie*. L-istess japplika ukoll għall-asserzjoni tar-rikorrent illi l-bejgħ fil-ftehim li abbażi tiegħu nħargu l-kambjali għandu klawżoli mhux ġusti li jikkostitwixxu skema illeċita b'detriment għad-drittijiet tal-konsumatur. Apparti li l-intimata ma' ressqet l-ebda provi f'dan ir-rigward, din hija kwistjoni illi bla dubbju tista' tiffirma biss il-mertu ta' kawża *ad-hoc* u mhux il-mertu ta' din il-proċedura speċjali.
40. Il-Qorti tirrimarka ukoll illi sabiex tiġi rispettata r-rieda tal-legislatur, din il-proċedura f'it li xejn tista' tippermetti li jiġu mressqa provi mill-partijiet. Kwalunkwe prova li tista' titressaq għandha tkun dejjem għad-diskrezzjoni tal-Qorti u ċertament m'għandiex tkun tali li tidhol f'dettal żejjed.
41. Finalment a skans ta' ekwivoċi il-Qorti tagħmilha ċara illi b'din id-deċiżjoni hija m'hijiex qed tagħti s-sigill fuq, jew l-approvazzjoni tagħha tal-kuntratt li abbażi tiegħu ġew iffirmati l-kambjali in kwistjoni. Jekk għar-rikorrent il-ġirata kienet maħsuba biss biex tledi d-drittijiet tiegħu u jekk fil-fehma tiegħu l-kuntratt huwa wieħed annullabbli minħabba xi raġuni jew oħra huwa għandu jressaq dawn il-lamenteli f'azzjoni separata. Li huwa żgur pero huwa li f'din il-kawża r-rikorrent ma' ressqet l-ebda prova ta' frodi jew qerq, fuq livell ta' *prima facie*, li setgħu jwasslu lill-Qorti li tikkunsidra eċċezzjonijiet *ex-cause* dwar tali *causa obligationis*.

Deċiżjoni

Għal dawn ir-raġunijiet il-Qorti qegħda tiddisponi minn din il-kawża billi tiċhad it-talba tar-rikorrent għas-sospensjoni tal-eżekuzzjoni tal-kambjali mertu tal-ittra uffiċjali numru 608/2021 fl-ismijiet premessi.

Bl-ispejjeż kontra l-istess rikorrent.

V.G. Axiak

Maġistrat

Y.M. Pace

Dep. Registratur